

Dzieci i rodzina

Rodzina i gospodarstwo domowe

- Większość Islandczyków żyje z innymi członkami rodziny lub znajomymi/współlokatorami, a tylko część mieszka sama.
- Gospodarstwo domowe to grupa ludzi mieszkająca razem i dzieląca się kosztami lub osoby mieszkające samodzielnie.
- Rodzaje rodzin są różne, np. samotni rodzice z dziećmi, pary z dziećmi z poprzednich związków, pary jednopłciowe z dziećmi lub osoby w związkach partnerskich.
- Zwierzęta domowe są dosyć popularne w Islandii, szczególnie psy i koty.
- Osoby starsze mieszkają we własnych domach tak długo, jak to możliwe. Wiele z nich otrzymuje pomoc od lokalnych władz, jak np. dostawa gotowych posiłków, sprząatanie domu i opieka w domu.
- Domy spokojnej starości przeznaczone są dla osób, które wymagają dużo pomocy i opieki.

Rodzina i gospodarstwo domowe – ciąg dalszy

- Każdego roku w Islandii rodzi się około 4000 dzieci. Średni wiek matki to 28 lat.
- Ludzie często mieszkają razem jako para i mają dzieci przed ślubem.
- Skład rodziny jest różny. Dzieci często mieszkają na zmianę z matką i ojcem, jeśli rodzice nie mieszkają ze sobą. Czasami nowi partnerzy i przyrodnie rodzeństwo są częścią rodziny.
- Pary jedнопłciowe mogą wziąć ślub, adoptować dzieci i/lub poddać się leczeniu niepłodności.
- Samotne kobiety mają też możliwość adopcji dziecka i/lub sztucznego zapłodnienia. www.island.is/ofrjosemi-og-taeknifrjovgun
- Surogacja jest zabroniona w Islandii.

Mynd frá VMST

Mieszkania

- W Islandii ludzie mieszkają w domach jednorodzinnych, bliźniakach, blokach mieszkaniowych lub gospodarstwach rolnych.
- Większość domów w Islandii ogrzewanych jest gorącą wodą.
- Domy są solidne i odporne na zimno i trzęsienia ziemi.
- Większość osób mieszka we własnym domu, lecz rynek wynajmu mieszkań również jest spory.
- Niektórzy ludzie wynajmują budynki przemysłowe jako mieszkania, ale może to być niebezpieczne i szkodliwe dla zdrowia.
 - Niebezpieczną sytuacją może być np. pożar, gdyż zabezpieczenia przeciwpożarowe budynków przemysłowych są inne niż w przypadku budynków mieszkalnych.
 - Tego typu domy są określane jako niezatwierdzone i mogą zostać zamknięte przez władze.

Mieszkania – kupno

- Ludzie kupują mieszkania i domy poprzez agencje nieruchomości. Domy na sprzedaż reklamowane są w gazetach i w sieci. Agencje nieruchomości chronią interesy zarówno kupujących, jak i sprzedających oraz upewniają się, że wszystko jest przeprowadzone legalnie.
- Możliwe jest uzyskanie kredytu z banku lub funduszu emerytalnego. Zawsze należy jednak posiadać własny kapitał na zadatek za mieszkanie.
- Kupujący muszą dokładnie rozważyć rodzaj kredytu, który chcą zaciągnąć. Kredyty mogą być indeksowane lub nieindeksowane, z różnym oprocentowaniem i na różne okresy. www.aurbjorg.is
- Kredyt partycypacyjny to możliwość dla osób o mniejszych przychodach i zasobach podczas zakupu pierwszej nieruchomości. www.hlutdeildarlan.is
- Możliwe jest otrzymanie zwrotu odsetek za kredyt mieszkaniowy. Oparty jest zarówno na przychodach, jak i na zasobach.

Mynd frá VMST

Mieszkania – wynajem

- Mieszkania można wynajmować od osób fizycznych, agencji lub samorządów.
- Islandzkie usługi dla studentów (Félagsstofnun stúdenta) na Uniwersytecie Islandzkim oraz Uniwersytecie w Akureyri wynajmują mieszkania studentom. www.studentagardar.is, www.festaha.is
- Prawa osób fizycznych są lepiej chronione w przypadku podpisania umowy najmu. www.stjornarradid.is/library/06-Eydublod/Husaleigusamningur_29012019_FORM.pdf
- Jeśli umowa najmu zostanie zarejestrowana (w biurze komisarza regionalnego), można wnioskować o zasiłek mieszkaniowy.
- Wymagana do tego jest oficjalna rejestracja dokumentów.
- Zasiłki mieszkaniowe są obliczane na podstawie przychodu. www.hms.is/husnaedisbaetur
- Możliwe jest uzyskanie pomocy w przypadku wynajmowania pojedynczego pokoju lub budynków przemysłowych. www.leigjendasamtokin.is

Mieszkania – podstawowe wydatki

- W razie posiadania mieszkania lub domu należy opłacać:
 - raty kredytu mieszkaniowego,
 - podatek od nieruchomości (podatek mieszkaniowy dla samorządu),
 - ubezpieczenie mieszkania (ubezpieczenie od pożaru i ubezpieczenie majątku),
 - ogrzewanie i prąd,
 - woda i kanalizacja,
 - fundusz wspólnoty mieszkaniowej (w przypadku mieszkania w mieszkaniu opłacane są wspólne koszty budynku).
- W razie wynajmowania mieszkania lub domu większość wydatków jest zazwyczaj wliczona w czynsz.

Mieszkania – sprzątanie, wilgoć i pleśń

- W Islandii wnętrza domów są często ciepłe, gdy na zewnątrz jest zimno, dlatego wilgoć zbiera się na oknach, co może prowadzić do powstawania pleśni i uszkodzeń. Dlatego ważne jest osuszanie wilgoci, otwieranie okien i codzienne wietrzenie. Również zimą. Wilgoć i pleśń niszczą mieszkania.
- Ważne jest, aby **nie** wylewać wody na podłogi i mocowania podczas sprzątania. Podłogi w Islandii najczęściej pokryte są parkietem, a mocowania wykonane są z paneli drewnianych. Zbyt duża ilość wody może zniszczyć podłogi i mocowania. Wynajmujący mogą za to odpowiadać.
- Normalne sprzątanie mieszkania obejmuje wycieranie powierzchni wilgotną ścierką, odkurzanie podłóg i mycie ich wilgotnym mopem zamoczonym w gorącej wodzie z mydłem. Zlewy i urządzenia sanitarne czyszczone są gąbką oraz odpowiednimi detergentami.
- Dostępnych jest wiele detergentów i warto wybierać produkty przyjazne dla środowiska.

This Photo is licensed under CC BY-NC

Bloki mieszkalne – obszary wspólne i zasady postępowania

- Obszar wspólny to wspólna własność wszystkich mieszkańców bloku mieszkalnego.
 - Obszarami wspólnymi są: Klatka schodowa, schowek na rowery, pomieszczenie na kosze na śmieci, parking (lub garaż) oraz ogród. W obszarach wspólnych nie należy przechowywać mebli, urządzeń, opon itp.
 - Czasami mieszkańcy kolejno odkurzają klatkę schodową, opróżniają kosze na śmieci i koszą trawnik, lecz często wspólnota mieszkaniowa funduje te usługi.
 - Ważne jest sortowanie śmieci w celu recyklingu. W większości budynków znajdują się kosze do sortowania odpadów. Najczęściej dzielone są na papier, plastik i inne odpady (biodegradowalne). Puszki, szkło i aluminium (puszki po żywności) również powinny być sortowane i wywożone do skupów w okolicy.
 - Wszelkie odpady nienadające się do recyklingu (biodegradowalne) należy umieszczać w zawiązywanych workach przed wyrzuceniem odpadów do zsypu w obszarze wspólnym.

Mieszkania – bloki mieszkalne

- W blokach mieszkalnych działają wspólnoty mieszkaniowe. Zarząd wspólnoty (prezes i skarbnik) jest wybierany. Wszystkie najważniejsze decyzje dotyczące rozwoju budynku wymagają zatwierdzenia przez większość mieszkańców podczas spotkania.
- Ważne jest, aby znać regulamin bloku mieszkalnego. W razie niepewności wystarczy zapukać do sąsiada i zapytać – to żaden problem.
- Dobre postępowanie, wzgląd na innych i współpraca pomiędzy mieszkańcami są bardzo ważne w blokach mieszkalnych.

Narodziny dziecka – prawo do urlopu rodzicielskiego

- Urlop rodzicielski wynosi 12 miesięcy od 2021 roku.
- Każdemu rodzicowi przysługuje 6 miesięcy i możliwe jest przeniesienie do 6 tygodni na drugiego rodzica.
- Fundusz rodzicielski opłaca urlop rodzicielski i jest oparty o przychód. Prawo do urlopu rodzicielskiego związane jest z czasem i stosunkiem czasu na rynku pracy przed urodzeniem dziecka. Poszczególne osoby mogą zdobyć te uprawnienia.
- Studenci mogą również wnioskować o urlop rodzicielski w przypadku narodzin dziecka w czasie studiów, jeśli spełnią określone warunki postępów na studiach.
- Rodzice, którzy nie pracują i nie studiują, mogą ubiegać się o zasiłek rodzicielski. Zasiłek ten nie jest wysoki. www.vinnumalastofnun.is/faedingarorlofssjodur

Zasiłek opiekuńczy dla dzieci z niepełnosprawnościami

- Zasiłek opiekuńczy należy się opiekunom prawnym dzieci z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi.
- Ma na celu wsparcie finansowe opieki nad tymi dziećmi i pokrycie kosztów z nimi związanych. www.tr.is/fjolskyldur/umonnunargreidslur
- Zasiłek opiekuńczy wypłacany jest od urodzenia do ukończenia przez dziecko 18. roku życia.
- Przykładem usługi oferowanej rodzicom niepełnosprawnych dzieci jest *opieka krótkoterminowa* nad niepełnosprawnymi, która daje rodzicom i rodzeństwu chwilę odpoczynku. Pomoc osobista polega na przykład na organizowaniu aktywności rekreacyjnych dla dziecka lub osoby dorosłej z niepełnosprawnością.
- Jeśli istnieje podejrzenie zaburzenia rozwoju dziecka, pierwszym miejscem, które należy odwiedzić, jest ośrodek zdrowia (patrz część 4).

Dzienni opiekunowie

- Dzienni opiekunowie zapewniają opiekę nad dziećmi powyżej 6. miesiąca życia. Są oni odpowiedzialni za opiekę i wychowanie, a także psychiczne i fizyczne samopoczucie dzieci pod ich opieką.
- Pracują niezależnie, lecz muszą uzyskać zezwolenie na pracę od samorządu, który zajmuje się też monitorowaniem i doradztwem dla opiekunów dziennych..
- Opiekunowie dzienni samodzielnie rejestrują i przyjmują dzieci.
- Opłata jest nieujednolicona, a każdy opiekun sam decyduje o wysokości opłat, które są częściowo pokrywane przez władze lokalne.
- Aby zostać opiekunem dziennym należy spełnić określone warunki, ukończyć szkolenia i uzyskać zezwolenie.

Prawa dzieci i nastolatków w Islandii

- W Islandii stosowany jest obowiązek nauki przez 10 lat. W wieku od 6 do 16 lat (klasy 1-10).
- Nastolatki mogą uczęszczać do szkoły drugiego stopnia (16-18 lat).
- Rodzice odpowiedzialni są za obecność dzieci w szkole i wykonywanie przez nie zadań domowych.
- Rodzice mają zarówno prawo, jak i obowiązek monitorowania i uczestnictwa w edukacji dzieci.
- Uczniowie zagraniczni mają prawa do specjalnych lekcji języka islandzkiego.
- Szkoły podstawowe korzystają z usług tłumaczy i tłumaczeń informacji kluczowych dla komunikacji rodziców z nauczycielami.
- Według ogólnych zasad dzieci uczęszczają do szkoły w swojej okolicy i chodzą do klasy odpowiedniej do swojego wieku, niezależnie od ich umiejętności lub wcześniejszej edukacji.

Mynd frá VMST

Kilka aspektów praw dzieci i młodzieży

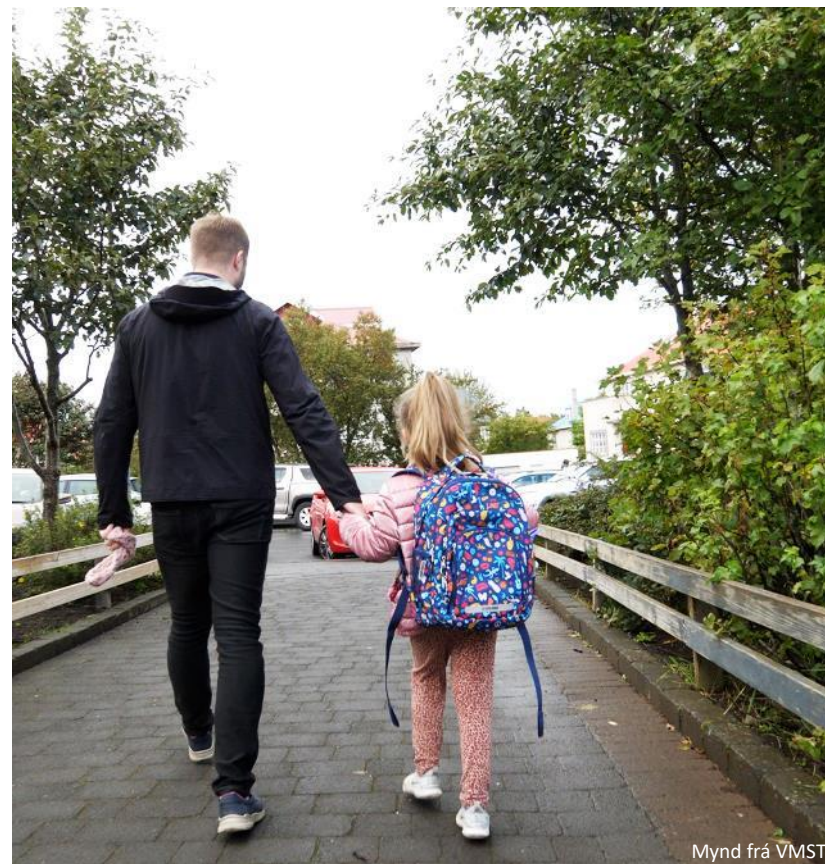
- 10-letnie dziecko może samodzielnie przebywać na basenie (jeśli umie pływać), ale to od rodziców wymaga się, aby nie pozwalali samodzielnie przebywać na basenie dziecku nieumiejącemu pływać.
- 12-letnie dziecko może uzyskać poradę w kwestiach zdrowotnych.
- 12-letnie dziecko może samodzielnie decydować, czy chce dołączyć do organizacji religijnej lub z niej wystąpić.
- 15-letnie dziecko jest niezależną stroną w sprawach dotyczących praw dziecka.
- 15-letnie dziecko jest uznawane za odpowiedzialne za swoje czyny w świetle prawa. Ich wykroczenia podlegają karze.
- Stosunek seksualny z dzieckiem poniżej 15. roku życia jest karalny.
- 16-letni nastolatek może uzyskać pomoc medyczną lekarza/ośrodka zdrowia bez wiedzy rodziców.
- W dniu ukończenia 16. roku życia nastolatki muszą płacić podatki od przychodów oraz składki emerytalne.
- 17-latkowie mogą podejść do egzaminu na prawo jazdy.
- Dorosłość osiągnięta jest w wieku 18 lat – w tym wieku osoba jest niezależna i ma kompetencje finansowe.

Konwencja ONZ o prawach dziecka – kilka ważnych elementów konwencji

- Konwencja ONZ o prawach dziecka obowiązuje w Islandii.
- Urodzenie dziecka należy zgłosić do Krajowego Rejestru Islandii (lekarz, położna lub matka). Należy zarejestrować imiona i nazwiska rodziców oraz informację, czy mieszkają razem. www.skra.is
- Rodzice są odpowiedzialni za swoje dzieci, a dzieci mają prawo do opieki.
- Rodzice są zobowiązani do utrzymywania dzieci, tj. zapewniania pożywienia, ubrań, mieszkania i innych kwestii koniecznych do życia. Obowiązek utrzymywania dziecka trwa, dopóki dziecko uczęszcza do szkoły średniej, nawet jeśli skończyło 18. rok życia.

Konwencja ONZ o prawach dziecka – ciąg dalszy

- Rodzice mają obowiązek podejmowania decyzji w kwestiach osobistych dzieci. Z wiekiem opinia dziecka nabiera większego znaczenia – 7-letnie dziecko ma prawo wyrażenia swojej opinii.
- Rodzice mają obowiązek do stawiania potrzeb dziecka na pierwszym miejscu.
- Konwencja o prawach dziecka zabrania przemocy i nadużyć wobec dzieci.
- Dziecko ma prawo do poznania obu rodziców i nawiązywania relacji z obojgiem, nawet jeśli rodzice nie mieszkają razem.

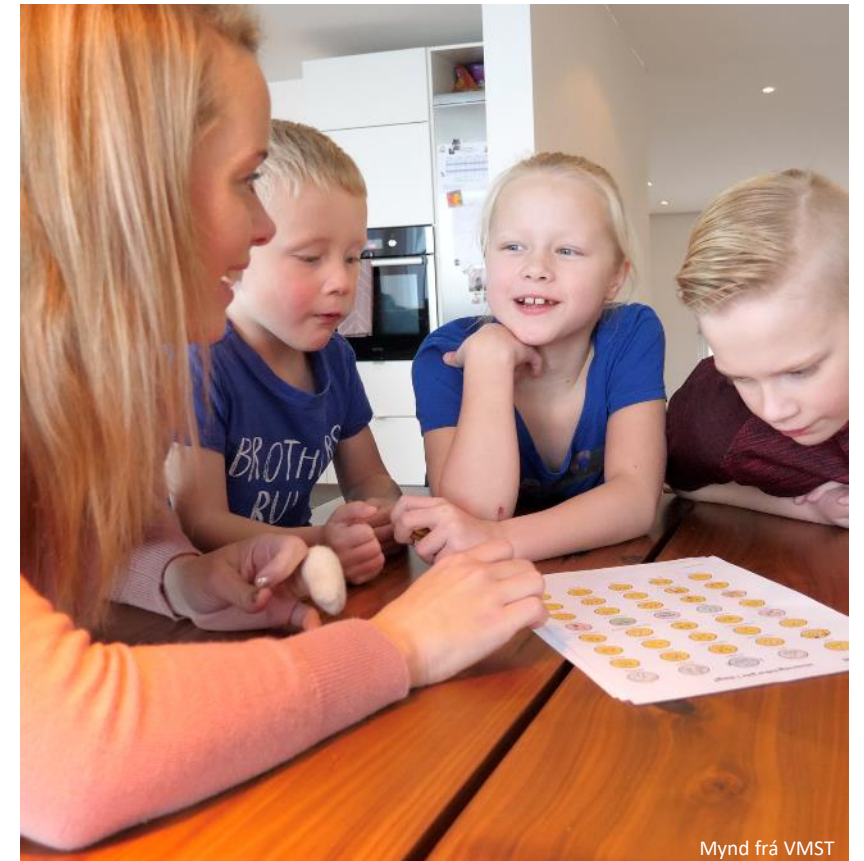

Rodzicielstwo

- Postrzeganie dzieciństwa i rodzicielstwa zmienia się z czasem.
- Obecnie dzieciństwo jest czasem zabawy i nauki. Rodzice chcą spędzać czas z dziećmi i wiedzieć jak najwięcej na temat ich postępów w szkole i rozrywek w wolnym czasie.
- Współpraca pomiędzy domem a przedszkolem/szkołą jest bardzo ważna.
- Większość rodziców chce też poznać przyjaciół dzieci i ich rodziców.
- W Islandii rodzice często kontaktują się nieformalnie za pośrednictwem mediów społecznościowych na temat znajomości i zajęć ich dzieci.

Rodzicielstwo – ciąg dalszy

- Dzieci uczą się wielu rzeczy poza domem, gdzie wpływa na nie społeczność. Ważne jest pozwalanie dzieciom na wyrażanie ich odczuć, opinii i myśli.
- Większość rodziców uznaje rodzicielstwo za trudne.
- Kary cielesne są zabronione w Islandii. Ani nauczyciele, ani rodzice nie mogą stosować kar cielesnych wobec dzieci.
- Ośrodki zdrowia i opieka socjalna oferują przydatne szkolenia dla rodziców na temat skutecznego rodzicielstwa i zdobywania przydatnych umiejętności. Przykład: www.heilsugaeslan.is/serthjonusta/namskeid/uppeldi-sem-virkar
- W rodzicielstwie dobre jest ustalenie rutyny i kilku jasnych reguł na temat tego co jest dozwolone, a co nie jest – i przestrzeganie ich. Aby wzmocnić pozytywne zachowania, ważne jest zauważanie i chwalenie dobrych zachowań dzieci.

Mynd frá VMST

Rodzicielstwo – ciąg dalszy

- ADHD (zespół nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi) to przykład zaburzenia, które może powodować dyskomfort i trudności dla dzieci, zarówno w życiu prywatnym, jak i w szkole. Pomoc można uzyskać na stronie www.adhd.is
- Strona internetowa www.heilsuvera.is to publiczna strona zawierająca dużo informacji i materiałów edukacyjnych na temat zdrowia fizycznego i psychicznego oraz rozwoju na wszystkich etapach życia.
- Można też prosić o radę profesjonalistów lub znajomych, czytać artykuły lub książki, słuchać wykładów, brać udział w kursach lub wyszukiwać (rzetelne) informacje w Internecie.

Nastolatkwie

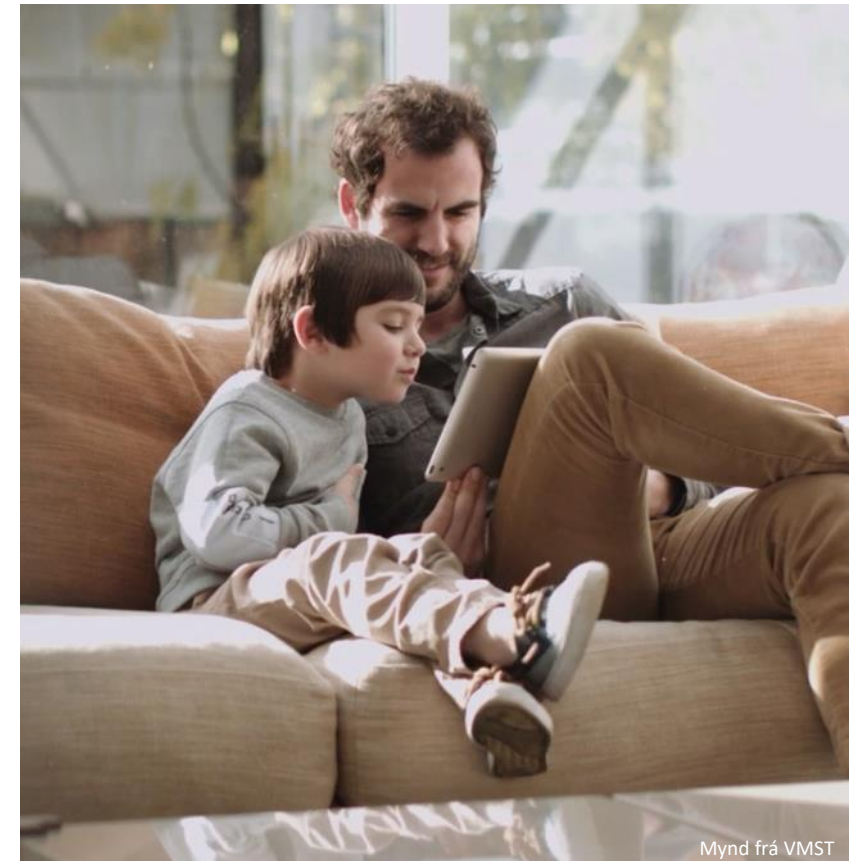
- Nastoletniość, czyli okres od 13. do 18. roku życia, często stanowi wyzwanie, zarówno dla nastolatków, jak i ich rodziców.
- W tym czasie kształtuje się ich poczucie własnej wartości, a młodzi ludzie są bardzo chłonni.
- Badania wykazały, że najlepszym sposobem na zapobieganie spożywania alkoholu i narkotyków przez młodych ludzi jest pozytywne spędzanie czasu z rodzicami oraz zorganizowane aktywności sportowe i rozrywkowe.
- Należy zwracać uwagę na zmiany zachowań nastolatków i natychmiast szukać pomocy, np. w szkole, ośrodku zdrowia, u psychologa lub zatwierdzonych organizacji, jeśli zajdzie taka potrzeba.

This Photo is licensed under [CC BY-SA](#)

Korzystanie z telefonów i ekranów przez dzieci i nastolatków

- Obecnie dzieci dorastają w środowisku, które jest przeładowane urządzeniami i innowacjami technologicznymi. Dzięki rozsądnemu wykorzystywaniu te urządzenia mogą stać się częścią dobrego wychowania.
- Pierwsze doświadczenia dzieci z inteligentnymi urządzeniami powinny zawsze odbywać się pod opieką rodziców, którzy powinni kontrolować czas spędzany przez dzieci przed ekranami.
- Zbyt długie korzystanie z ekranów może mieć negatywny wpływ, gdy zastępuje pozytywne aktywności, jak np. interakcje społeczne, ćwiczenia fizyczne, sen i zdrowy tryb życia. Należy zapoznać się z instrukcjami dotyczącymi korzystania z ekranów względem wieku dziecka.
- www.heilsuvera.is/efnisflokkar/throskaferlid/uppeldi-barna/skjarinn-og-bornin

Mynd frá VMST

Jak długo dzieci i nastolatki mogą przebyw ać poza domem

- Obowiązują zasady dotyczące tego, jak długo dzieci i młodzież mogą przebywać poza domem:
 - Dzieci poniżej 13. roku życia nie powinny przebywać poza domem po godzinie 20.
 - Nastolatki w wieku 13-16 lat nie powinny przebywać poza domem po 22, chyba że wracają prosto do domu po zatwierdzonym wydarzeniu sportowym, szkolnym lub młodzieżowym.
 - W okresie od 1 maja do 1 września obie grupy mogą przebywać poza domem dwie godziny dłużej (odpowiednio do 22 i północy).
 - Rodzice mają prawo nie pozwalać dzieciom zostawać do tak późna. www.samanhopurinn.is

Wolność dzieci i młodzieży

- Wiele osób przenoszących się do Islandii uważa, że dzieci i młodzież mają dużo swobody.
- Dzieci i młodzież często bawią się poza domem bez nadzoru, a w lato często przebywają na zewnątrz do wieczora.
- Islandzkie społeczeństwo jest ogólnie uważane za bardzo bezpieczne, a ze względu na niewielką populację dzieci są w stanie podróżować po okolicy samodzielnie lub ze znajomymi w większym stopniu niż w innych krajach.
- Należy jednak zawsze brać pod uwagę wiek i rozwój dziecka, gdy przebywa poza domem, a także zapewniać jego bezpieczeństwo.
- Ważne, aby dzieci znały pewne zasady, np. określona godzina, o której mają być w domu, czas na zadania domowe, czas posiłków i czas na sen.

Udział w zajęciach w wolnym czasie jest ważny

- Udział w różnych rozrywkach, np. sporcie, pomaga dzieciom i młodzieży na wiele sposobów np. poprzez:
 - zdobywanie przyjaciół,
 - naukę i ćwiczenie języka islandzkiego,
 - zdobywanie wspólnych doświadczeń ze znajomymi ze szkoły,
 - rozwój nowych umiejętności.
- Czerwony Krzyż i inne organizacje zapewniają zasiłki na aktywności w wolnym czasie dla dzieci uchodźców i/lub rodzin z niskim przychodem. Poprzez Czerwony Krzyż można też skorzystać z usług przewodnika i pomocy językowej. <https://www.raudikrossinn.is/verkefni/innanlandsverkefni/flottafolk-og-innflytjendur/flottafolk-og-innflytjendur/to-do/> Ważne jest czuć się częścią społeczności, w której się żyje. Można to osiągnąć np. uczestnicząc we wspólnych aktywnościach i będąc traktowanym jednakowo.
- W sporcie lub innych aktywnościach znajomość islandzkiego nie jest tak wymagana, jak w szkole, więc dzieci i młodzież mają szansę wykazać się już w najmłodszych latach.

Służba Ochrony Dzieci

- Niektórzy rodzice potrzebują krótko- lub długoterminowego wsparcia. Niektóre dzieci są zaniedbywane lub żyją w warunkach zagrażających ich bezpieczeństwu i zdrowiu.
- Każdy samorząd zapewnia ochronę dzieci mieszkańców.
- Rolą służby ochrony dzieci jest wsparcie rodzin w celu pomocy dzieciom, niezależnie od ich pochodzenia lub narodowości.
- Służba ochrony dzieci stara się zajmować każdym przypadkiem we współpracy z rodzicami i opiekunami prawnymi dziecka.
- Jest to zgodne z islandzkim prawem dotyczącym ochrony dzieci wg konwencji ONZ o prawach dziecka.
- Rządowy Urząd Ochrony Dzieci (Barnaverndarstofa) monitoruje służbę ochrony dzieci w Islandii. www.bvs.is

Służba ochrony dzieci – działania

- Działania mogą polegać na doradztwie i informowaniu, nawet w domu lub jako pomoc w uczestnictwie dziecka w aktywnościach rozrywkowych lub innych.
- Czasami dzieci są co miesiąc przekazywane rodzinie pomocniczej lub oddawane w dłuższą opiekę zastępczą. Niektóre dzieci przyjmowane są na dłuższy czas przez rodziny zastępcze.
- Służba ochrony dzieci może umieścić dziecko poza domem na dwa miesiące. Dłuższy okres musi zostać rozpatrzony przez sąd, tj. sąd okręgowy, a czasami sąd apelacyjny Landsréttur.

Przemoc oraz zaniedbania wobec dzieci

- Przemoc i zaniedbania mogą mieć poważny negatywny wpływ na rozwój dziecka.
- Dziecko żyjące w dużym strachu i wśród przemocy może być w przyszłości bardziej wrażliwe.
- Zaniedbywanie dziecka obejmuje też sytuację, w której matka naraża życie nienarodzonego dziecka.
- Zarówno inni obywatele, jak i organizacje publiczne mają obowiązek powiadomienia służby ochrony dzieci, jeśli uważają, że dziecko:
 - żyje w niedostatecznych warunkach,
 - jest ofiarą przemocy lub innych negatywnych zachowań,
 - poważnie naraża swoje zdrowie i rozwój.

This Photo is licensed under CC BY

Zaniedbanie – kontynuacja

- Fizyczne zaniedbanie dotyczy czynników takich jak brak jedzenia, niewłaściwy ubiór niedostosowany do pogody i pory roku, brak higieny i niewystarczające warunki mieszkalne. Obejmuje to też brak wizyt u lekarza i dentysty oraz brak stymulacji rozwoju ruchowego.
- Zaniedbaniem w zakresie opieki i nadzoru jest np. pozostawienie dziecka w domu na dłuższy czas, gdy jego wiek na to nie pozwala. Jest to też przebywanie dziecka poza domem poza dozwolonymi godzinami. Dotyczy to też sytuacji, w których dziecko nie jest chronione lub jest zagrożone ze względu na brak możliwości zapewnienia opieki przez rodzica, np. z powodu alkoholu lub narkotyków.

Zaniedbanie – kontynuacja

- Zaniedbanie w zakresie edukacji oznacza na przykład brak monitorowania obecności dziecka w szkole i wykonywania przez nie zadań domowych. Dotyczy to również ignorowania informacji szkoły na temat specjalnych potrzeb dziecka. (Wsparcie w wykonywaniu zadań domowych oferują szkoły i organizacje takie, jak Czerwony Krzyż i Armia Zbawienia)
- Zaniedbanie emocjonalne to brak wsparcia emocjonalnego, bezpieczeństwa, uwagi i zaangażowania. Obejmuje to również niezapewnianie dyscypliny i granic w wychowaniu dziecka.
- Zaniedbanie zawodowe i społeczne odnosi się do braku zasobów w szkole lub służb społecznych i opieki zdrowotnej, wyrównujących warunki i poprawiających warunki mieszkańców. Jest to również niereagowanie na zgłoszenia zaniedbania lub przemocy.

Przemoc wobec dzieci

- Wszelkie kary psychologiczne lub fizyczne uznawane są za przemoc, a ich stosowanie podlega karze więzienia.
- Wszelka przemoc w domu, w którym mieszkają dzieci, uznawana jest za przemoc wobec dzieci.
- Przemoc ma różne formy, a klapsy, uderzanie dzieci ręką lub paskiem, popychanie ich lub potrząsanie nimi i używanie wobec nich dłoni oraz innych obiektów jest uznawane za przemoc fizyczną.
- Wszelki rodzaj upokorzenia, poniżenia, krzyku i gróźb uznawany jest za przemoc psychologiczną.
- Wpływ stosowania przemocy wobec dzieci opisano w dokumencie *Let's Talk About Violence (Tölum um ofbeldi)*
- www.youtube.com/watch?v=WrXnAtUPmMw&feature=youtu.be
- www.kvennaathvarf.is

Służba ochrony dzieci – zgłoszenia

- Służba ochrony dzieci często zaczyna działanie, gdy otrzyma informacje od rodziców lub dziecka.
- Występują też zgłoszenia ze strony szkoły, przedszkola, szpitala, ośrodków zdrowia, policji, sąsiadów lub innych osób przejętych sytuacją dziecka.
- Zgłoszenia można przesyłać anonimowo: elektronicznie oraz telefonicznie.
- Osoby pracujące w sektorze publicznym mają obowiązek powiadomić służby o wszelkich podejrzeniach niewłaściwego zachowania. Tego typu powiadomienia nie są anonimowe.
- Wszystkie zgłoszenia są badane. Po zapoznaniu się ze sprawą jest ona zamykana lub przekazywane są sugestie mające na celu pomoc rodzinie i dziecku.
- O sytuacji dzieci należy powiadomic urząd tego miasta w którym mieszka dziecko lub na telefon alarmowy 112

Służba ochrony dzieci – pozostałe informacje

- Głównym celem pracy służby ochrony dzieci w Islandii jest zapewnienie dobrej sytuacji dzieci, szczególnie poprzez zapewnienie rodzinom dobrych warunków do życia.
- Dzieci nie mogą straszyć rodziców służbą ochrony dzieci ani wymagać przyzwolenia na rzeczy, z którymi nie zgadzają się rodzice, lub rezygnowania z normalnej dyscypliny i ograniczeń podczas wychowania.
- Na stronie miasta Reykjavík znajduje się przydatny dokument na temat dzieci w kilku językach: www.reykjavik.is/sites/default/files/ymis_skjol/skjol_utgefid_efni/vid_og_bornin_okkar_2018_is_en_baeklingur.pdf

Małżeństwo: Prawa i obowiązki – kilka kwestii z aktu małżeństwa

- Każda osoba, która ukończyła 18. rok życia, może wziąć ślub.
- Nikt nie może zostać zmuszony do wzięcia ślubu.
- Małżonkowie mają równe prawa i obowiązki wobec siebie nawzajem oraz swoich dzieci.
- Małżonkowie powinni wychowywać dzieci wspólnie i dzielić się obowiązkami i wydatkami domowymi, a także wsparciem rodziny.
- Małżonkowie mają wspólne finanse. Małżonkowie mają obowiązek informowania się wzajemnie o stanie swoich finansów.
- Zasoby małżeństwa są wspólne. Partnerzy mogą mieć prywatne zasoby, lecz w tym celu konieczne jest zawarcie tzw. *umowy przedślubnej* i zarejestrowanie jej w biurze komisarza regionalnego.
- Ślubu może udzielić ksiądz i przewodniczący organizacji religijnej, komisarz regionalny lub ich przedstawiciel lub państwowy urzędnik (na przykład w Siðmennt).

Mynd frá VMST

Związek partnerski

- Ma miejsce, gdy ludzie mieszkają ze sobą, lecz nie są małżeństwem.
- Taki związek można zarejestrować w Rejestrze Krajowym Islandii.
- Pary mogą wtedy np. wykorzystywać karty partnerów do rozliczania podatków, lecz nie mają takich samych praw jak małżeństwa.

Rozwód

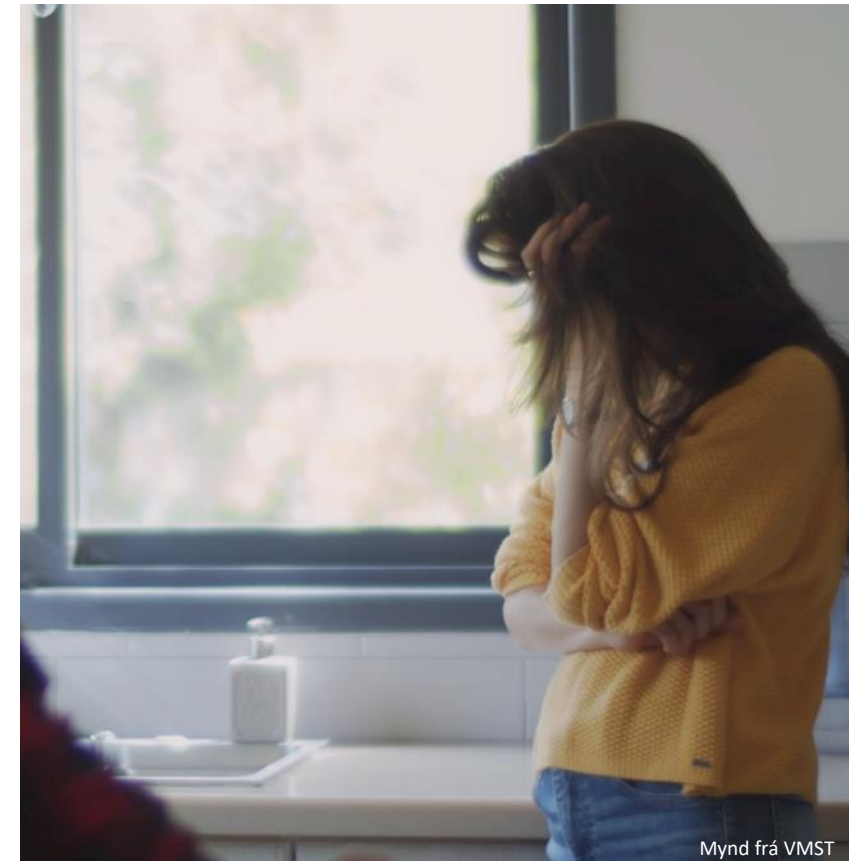
- Małżeństwo może złożyć wniosek o *separację* wspólnie lub oddzielnie (mieszkając w innych miejscach). Wniosek o rozwód można złożyć po 6 miesiącach separacji. Możliwe jest to w biurze komisarza regionalnego.
- W przypadku rozwodu lub separacji konieczne jest zawarcie umowy z komisarzem regionalnym celu określenia opieki nad dziećmi, miejsca zamieszkania i alimentów. Komisarz regionalny wzywa rodziców na spotkanie osobiście lub online.
- Gdy rozwodzą się pary posiadające dzieci, najczęściej otrzymują wspólne prawa do opieki nad dzieckiem.
- W przypadku rozwodu zezwolenia na pobyt wynikające z małżeństwa tracą ważność. Jeśli dana osoba chce nadal mieszkać w Islandii, musi złożyć wniosek o zezwolenie na pobyt na innej podstawie. www.utl.is

Alimenty na dziecko

- Rodzic mieszkający w miejscu legalnego pobytu dziecka może wnioskować o alimenty ze strony drugiego rodzica na pokrycie kosztów utrzymania dziecka.
- Podstawowe alimenty na dzień 1 stycznia 2022 wynoszą 38 540 ISK.
- Alimenty są prawem dziecka i powinny być wykorzystywane do zakupu żywności, ubrań i innych elementów koniecznych do życia.
- Jeśli dziecko pochodzi ze związku partnerskiego lub spoza związku małżeńskiego, rodzice mogą zawrzeć umowę alimentacyjną.
- Rodzice mogą samodzielnie organizować przekazywanie alimentów.
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Tryggingastofnun) może też pełnić rolę pośrednika dla rodzica mieszkającego w miejscu legalnego pobytu, na jego wniosek. Zgłoszenia należy wysyłać pod tym adresem www.tr.is
- Informacje można uzyskać na stronie www.island.is/medlag

Przemoc w związkach

- Przemoc jest zabroniona przez prawo w Islandii. Dotyczy to rodzin, związków, partnerów i małżonków.
- Co jest uznawane przez prawo za przemoc?
 - Psychiczne, seksualne, psychologiczne i/lub finansowe znęcanie się nad drugą osobą.
 - Powodowanie urazów lub strachu drugiej osoby.
 - Izolowanie drugiej osoby lub powodowanie jej załamania nerwowego.
 - Dawanie klapsów dzieciom lub bicie ich.
- **Przemoc w związkach (przemoc domowa)** występuje, gdy osoba stosująca przemoc jest spokrewniona lub związana z ofiarą, np. partner, były partner, członek rodziny, przyjaciel lub opiekun.

Przemoc i pomoc

- Islandzka policja poważnie traktuje przemoc domową, tak jak każdy inny rodzaj przemocy. Zawsze można zadzwonić pod numer 112.
- Na stronie www.112.is można rozpocząć czat online z operatorem numeru alarmowego i uzyskać pomoc i informacje.
- 1717 to numer alarmowy Czerwonego Krzyża, a czat online dostępny jest na stronie www.1717.is. Oferowane jest wsparcie psychologiczne i informacje na temat zasobów.
- Przemoc to sytuacja, w której jedna osoba powoduje cierpienie lub dyskomfort drugiej osoby. Przemoc może występować niezależnie od płci, wieku, seksualności lub innych czynników. Rodzaje przemocy to między innymi przemoc psychologiczna, fizyczna, seksualna, finansowa lub cyfrowa.

Przemoc i pomoc – ciąg dalszy

- **Kvennarádgjöf** (doradztwo dla kobiet) oferuje swoje usługi. Zapewnia darmowe porady w kwestiach prawnych i społecznych dla kobiet i mężczyzn. Nie ma potrzeby podawania danych osobowych. www.kvennaradgjofin.is
- **Kvennaathvarf** (schronienie dla kobiet) działa w Reykjavíku dla kobiet i dzieci, które musiały opuścić dom z powodu przemocy. Można się tam zatrzymać i otrzymać poradę i pomoc. www.kvennaathvarf.is
- **Bjarkarhlíð** w Reykjavíku i **Bjarmahlíð** w Akureyri to centra dla ofiar przemocy fizycznej, psychologicznej i seksualnej. Centra są otwarte zarówno dla kobiet, jak i mężczyzn i oferują porady, edukację i wsparcie. www.bjarkarhlid.is lub www.bjarmahlid.is
- **Stígamót** to centrum doradztwa i wsparcia dla kobiet i mężczyzn powyżej 18. roku życia, którzy padli ofiarą przemocy seksualnej. www.stigamot.is
- **Heimilisfriður** to centrum informacyjne na temat przemocy w związkach i centrum leczenia mężczyzn i kobiet dokonujących aktów przemocy. www.heimilisfridur.is

Efekty przemocy

- Bycie ofiarą przemocy może mieć długotrwały negatywny wpływ na ofiarę.
- Dzieci odczuwają wiele negatywnych skutków, będąc świadkami przemocy w domu, np. pomiędzy rodzicami. Efekty mogą utrzymywać się przez długi czas i mogą prowadzić do niepewności, niepokoju i strachu.
- W Islandii stosowanie przemocy wobec członków rodziny jest uznawane za nienormalne i niewłaściwe. Choć te kwestie często są delikatnymi sprawami, uzyskanie pomocy i ucieczka od życia w przemocy może pomóc wszystkim – zarówno sprawcom, ofiarom, jak i dzieciom.

Równość i równe szanse

- Przepisy dotyczące równouprawnienia i jednakowych szans stanowią ważną część islandzkiego prawa.
- Równość dla wszystkich jest ważną wartością dla islandzkiego społeczeństwa. Oznacza to, że każda osoba uznawana jest za równą; niezależnie od płci, wieku, kwalifikacji, kultury, pochodzenia, niepełnosprawności, religii, identyfikacji płciowej lub seksualności.
- W ostatnich dekadach poczyniono duże postępy w kwestii równości płci. Na rynku pracy jest znacznie więcej kobiet niż kiedyś, a obecnie liczba kobiet na rynku równa się liczbie mężczyzn.
- Niektóre zawody pozostają jednak wykonywane w większości przez kobiety, choć rząd zachęca zarówno kobiety i mężczyzn do edukacji w różnych branżach.
- W Islandii działa organizacja dla kobiet obcego pochodzenia. www.womeniniceland.is
- Urząd Równości (Jafnréttisstofa) wydał biuletyn, dostępny w kilku językach, zawierający ważne informacje dla imigrantów w Islandii. <https://www.jafnretti.is/en/samfelag-og-einstaklingar/er-brotid-a-thinum-rettindum/your-rights-important-info-for-immigrants-in-iceland>

Życie codzienne

- Życie codzienne w Islandii jest podobne do sposobu życia w innych społeczeństwach: Ludzie chodzą do pracy lub szkoły, wracają do domu, gotują obiad, zajmują się zadaniami domowymi i obowiązkami lub odpoczywają.
- Zajęcia rekreacyjne są popularne w Islandii, zarówno wśród dorosłych, jak i dzieci. Wiele kobiet i mężczyzn regularnie ćwiczy, przed pracą lub po niej. Wiele bierze udział w innych aktywnościach społecznych, chórach lub wolontariatach.
- Pary z dziećmi często dzielą czas równo pomiędzy osobiste zainteresowania i ćwiczenia a obowiązki związane z odbieraniem dzieci i wożeniem ich na ich aktywności.

Recykling

- Mieszkańcy Islandii często korzystają ze stron na Facebooku lub specjalnych stron internetowych do kupowania i sprzedawania używanych przedmiotów, np. ubrań, mebli, zabawek, narzędzi i samochodów.
- Istnieje również wiele sklepów z używanymi przedmiotami, gdzie można kupić ubrania, wyposażenie domowe i meble w niskich cenach. Góði hirðirinn to duży sklep z towarami używanymi, www.godihirdirinn.is a wszystkie przychody przekazywane są na działalność dobroczynną.
- Czerwony Krzyż zajmuje się sklepami, które sprzedają używaną odzież.
- Kolaportid jest otwartym w weekendy targowiskiem w centrum Reykjavíku, na którym można kupić żywność oraz inne przedmioty, zarówno nowe, jak i używane. Mieszkańcy mogą zarezerwować stoisko, na którym mogą sprzedawać towary. www.kolaportid.is
- Sorpa to firma zarządzająca kilkoma centrami recyklingu w regionie Reykjavíku. Można tam oddać wszystko, co wymaga recyklingu lub bezpiecznej utylizacji. www.sorpa.is

Mynd frá godihirdirinn.is

Rekreacja

- Strona internetowa Czerwonego Krzyża prowadzi listę darmowych i niedrogich aktywności dostępnych w okolicy Reykjavíku.
- Strona zawiera wiele pomysłów na aktywności rekreacyjne dla pojedynczych osób, rodzin i dzieci. <https://www.raudikrossinn.is/verkefni/innanlandsverkefni/flottafolk-og-innflytjendur/flottafolk-og-innflytjendur/to-do/> Biblioteki znajdują się w całej Islandii. Znaleźć tam można książki w różnych językach, szczególnie książki dla dzieci. W bibliotekach znajdują się przytulne zakątki do czytania i doskonałe wyposażenie dla dzieci do zabawy i czytania.
- Niektóre biblioteki wyposażone są w komputery, drukarki 3D, maszyny do szycia i inne usługi dostępne dla użytkowników.
- W bibliotekach organizowane są też różne aktywności kulturalne. www.borgarbokasafn.is

Rekreacja – ciąg dalszy

- Baseny w Islandii dostępne są dla wszystkich. Znaleźć je można na całej Islandii, a wiele z nich znajduje się w Reykjavíku. Pływanie to niedroga i zdrowa aktywność. Islandzkie baseny wyposażone są w baseny z gorącą wodą i łaźnie parowe, a często znaleźć tam można zjeżdżalnie i zabawki dla dzieci. Pływanie to ważna część islandzkiej kultury.
- W szkołach podstawowych pływanie jest zajęciem obowiązkowym, a na basenach często można zapisać się na kursy pływania dla dorosłych.
- Na basenach znajdują się oddzielne szatnie dla kobiet i mężczyzn. Przed wejściem na basen każdy kąpie się bez stroju kąpielowego, co nie stanowi problemu w Islandii.
- Dzieci mogą iść na basen w wieku 10 lat, ale wyłącznie, gdy potrafią pływać. Za ich bezpieczeństwo zawsze odpowiada opiekun.

Mynd frá VMST

Rekreacja – ciąg dalszy

- W mieście i innych miejscowościach znajduje się wiele placów zabaw. Miejsca do zabawy można znaleźć w innych otwartych przestrzeniach – niektóre oferują miejsce do grillowania.
- Popularnym hobby są piesze wycieczki, w całym kraju znaleźć można wiele szlaków turystycznych i miejsc rekreacyjnych. W regionie Wielkiego Reykjavíku popularne są wycieczki do Laugardalur, Elliðaárdalur, Heiðmörk i Öskjuhlíð. Ważne jest, aby założyć buty trekkingowe i odpowiednie ubrania.
- Jazda na rowerze jest doskonałą aktywnością w lato, a w okolicy Reykjavíku znajduje się wiele ścieżek rowerowych.
- W Nauthólsvík w Reykjavíku znajduje się sztuczna plaża z gorącą wodą wpływającą do morza. Przy dobrej pogodzie można wybrać się tam na plażę. Niektórzy pływają w morzu przez cały rok.
- Zoo i rodzinny park rozrywki (fjölskyldu- og húsdýragarðurinn) znajduje się w Laugardalur w Reykjavíku. Znaleźć tam można islandzkie zwierzęta hodowlane oraz niektóre dzikie gatunki. W parku znajdują się też place zabaw dla dzieci.

Rekreacja – ciąg dalszy

- W lato wiele osób podróżuje po kraju lub wyjeżdża do domku letniskowego. Związki zawodowe wynajmują tego typu domy.
- Miejskie festyny organizowane są w różnych miejscach i są dobrym pomysłem na zabawę. W pierwszy dzień lata regiony i miasta organizują atrakcje dla dzieci. W narodowe święto Islandii (17 czerwca) we wszystkich regionach organizowane są huczne obchody. W sierpniu w Reykjavíku organizowane są duże wydarzenia, jak Noc Kultury (Menningarnótt) i Parada Równości.
- Organizacja zajmująca się nauczaniem języka ojczystego dla dzieci oferuje zajęcia z nauki w różnych językach.
- Szkoła niedzielna organizowana jest w niedzielne poranki w większości kościołów. Wiele organizacji religijnych organizuje aktywności dla dzieci.

Rekreacja – ciąg dalszy

- Wiele osób zimą jeździ na nartach. Dzieci lubią zjeżdżać na sankach.
- Teatr Narodowy (Þjóðleikhúsið) oraz Teatr Miejski w Reykjavíku (Borgarleikhúsið) to największe zawodowe teatry w Islandii. Oferują zróżnicowane produkcje teatralne, również dla dzieci. W lato działają grupy teatralne dla dzieci, które występują w różnych miejscach w kraju.
- Harpa to narodowe centrum muzyczne i konferencyjne znajdujące się w pobliżu portu w Reykjavíku. Organizowane tam są różne koncerty i opery.
- W Islandii znaleźć można wiele kin. Filmy dla dzieci mają islandzki dubbing, ale pozostałe można obejrzeć z islandzkimi napisami.
- W Islandii znajduje się wiele muzeów o zróżnicowanych wystawach.

Rekreacja – ciąg dalszy

- Wiele osób wybiera się do centrów handlowych lub centrów miast. Często odwiedza się też znajomych i rodzinę.
- Ciekawą tradycją są przejażdżki po lody – nawet zimą. Rodziny często spędzają wspólnie wieczory, oglądając filmy lub grając w gry planszowe i jedząc obiad lub smaczne przekąski.
- Do reklamowania produktów i wydarzeń w Islandii najczęściej wykorzystuje się Facebooka. Ciekawe wydarzenia dla dzieci i dorosłych znaleźć można w zakładce „Wydarzenia”.
- Istnieje również wiele grup na Facebooku, które reklamują produkty i usługi w niskich cenach lub za darmo. Poszczególne dzielnice i miejscowości posiadają swoje grupy na Facebooku, gdzie mieszkańcy mogą zadawać pytania i rozmawiać o lokalnych kwestiach.

Dobrze wiedzieć – wiele rzeczy jest elektronicznych

- W Islandii informacje na większość tematów można znaleźć w internecie.
- Wszystkie firmy mają strony internetowe, które zawierają informacje o godzinach otwarcia, usługach i cenach.
- Można też kupić bilety na koncert, do kina i teatru oraz pobrać bilet elektroniczny.

Strony internetowe

Filmy na temat praw dzieci z niepełnosprawnościami w Islandii

- Islandzki 1: <https://youtu.be/N-vRkyMWDyg>
- Islandzki 2: <https://youtu.be/ZEBelSwz1og>
- Islandzki 3: https://youtu.be/dkwt7U_Ukvs
-
- Polski 1: <https://youtu.be/yrH8EStyOxA>
- Polski 2: <https://youtu.be/9TjOeuPNW-M>
- Polski 3: <https://youtu.be/MFZkV6iBxPw>
-
- Arabski 1: <https://youtu.be/Ws2knub159s>
- Arabski 2: <https://youtu.be/f0Fc2klr69k>
- Arabski 3: <https://youtu.be/3Oxrm32IPo8>
-
- Angielski 1: <https://youtu.be/sl10sJeLiQo>
- Angielski 2: <https://youtu.be/5v431cpjQB8>
- Angielski 3: <https://youtu.be/8tzltnVcJWk>
-
- Hiszpański 1: <https://youtu.be/eP6aA2JxThA>
- Hiszpański 2: <https://youtu.be/1BbVrmBsMK8>
- Hiszpański 3: https://youtu.be/bky0P_CUYAw

www.112.is

www.1717.is

www.adhd.is

www.aurbjorg.is

www.bjarkarhlid.is

www.bjarmahlid.is

www.borgarbokasafn.is

www.bvs.is

www.facebook.com/Midjamalsoglaesis

www.facebook.com/samtokleigjenda

www.festaha.is

www.godihirdirinn.is

Strony internetowe – ciąg dalszy

www.heilsugaeslan.is

www.heilsuvera.is

www.heimilisfridur.is

www.hlutdeildarlan.is

www.hms.is/husnaedisbaetur

www.island.is

www.jafnretti.is

www.kolaportid.is

www.kvennaathvarf.is

www.kvennaradgjofin.is

www.leigjendasamtokin.is

www.mcc.is

www.newiniceland.is

www.ns.is

www.raudikrossinn.is

www.reykjavik.is

www.samanhopurinn.is

www.skra.is

www.sorpa.is

www.stigamot.is

www.stjornarradid.is/

www.studentagardar.is

www.syslumenn.is

www.tr.is/fjolskyldur/umonnunargreidslur

www.utl.is

www.vinnumalastofnun.is/faedingarorlofssjodur

www.womeniniceland.is

Stjórnarráð Íslands
Félagsmálaráðuneytið